

Nr 54.

Av herr **Hansson, Sven, m. fl.**, *angående ändrade bestämmelser rörande val av vägstömmobud.*

De svårigheter och olägenheter, som ett deltagande i val av vägombud med det nuvarande systemet innebär, ha så småningom framträtt allt mera, särskilt i kommuner med stort yttinnehåll. Man kan därvidlag erinra om det kända förhållandet, att flera av övre Norrlands socknar till ytvidden äro större än vart och ett av syd- och mellan-Sveriges län. Då valet enligt gällande lag skall förrättas å kommunalstämman och denna i regel hålles å kyrkoplatsen, blir det mycket besvärligt för de röstberättigade, som bo ute i socknen, att infinna sig till valet. Dessa svårigheter torde förefinnas även på andra håll i landet, om icke i samma grad som i övre Norrland. Visserligen medger lagen, att fullmakt får användas. Men det är icke alla gånger säkert, att lämpligt valombud kan erhållas, till vilken valmannen med fullt förtroende kan lämna sin fullmakt. Dessutom är med nuvarande bestämmelser, när röstning sker, valhemligheten ej effektivt skyddad. Då erfarenheten visar, att dessa val i en viss utsträckning företagas genom omröstning, framstår det nuvarande valsystemet såsom mycket olämpligt, vilket också erkänts av konstitutionsutskottet vid 1938 års riksdag (utlåtande nr 13 sid. 4). En ändring av lagen bör sålunda komma till stånd.

Detta torde kunna ske på ett mycket enkelt sätt. Exempelvis därigenom, att lagen ändras så, att ifrågavarande val *icke* sker å kommunalstämman utan i de olika — för politiska och kommunala val — inrättade valdistrikten. Enligt *nu* gällande lag skickas vägröstlängden efter justeringen i de olika valdistrikten in till kommunalstämmans ordförande, som använder denna röstlängd vid valet, i de fall då röstning sker vid stämman.

Om lagen ändrades i så måtto, att valet alltid skulle ske genom röstning och denna röstning verkställdes ute i *valdistrikten*, vore det endast att låta vägröstlängden ligga kvar hos valnämndens ordförande, tills valet skulle förrättas. De personer, som hade rösträtt enligt längden, finge då blott infinna sig hos valnämnden i hemorten och behövde ej kosta på sig en dyrbar resa till kyrkoplatsen.

I samband härmed kunde lagen ändras så, att endast äkta makar ägde rätt att rösta för varandra.

Med utgångspunkt från de synpunkter, som här framförts, vore det önskligt, att de spörsmål, berörande väglagens utformning, som här berörts, gjordes till föremål för en allsidig utredning.

Den ifrågasatta utredningen borde då främst omfatta:

1) huruvida icke val av vägombud bör ske genom direkt röstning, förlagd till de olika för politiska och kommunala val inrättade valdistrikten, och alltid ske genom val enligt proportionell metod;

- 2) valförrättare borde då vara valnämnden i respektive valdistrikt;
 - 3) sammanräkning av rösterna och fördelning av mandatet borde ske på samma sätt som föreskrives för kommunalfullmäktigeval, om ej annan enklare metod kunde befinnas lämplig;
 - 4) endast äkta makar borde äga rätt att med fullmakt rösta för varandra.
- Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte verkställa en utredning av de spörsmål rörande nu gällande bestämmelser om val av vägombud, som här ovan berörts, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 23 januari 1940.

Sven V. Hansson.

Torsten Caap.

Verner Söderkvist.

Lage Svedberg.

C. F. Carlström.